

PINUA

Lenago artan aritza, pagoa, lizarra, urkia, altza, ezkia ta olakoak ziran gere mendien apaingarri; gaztaiñeak ere ba zekarren jateko aski, negurako batez ere. Baiña dala gizaldi bat bezela, gaitza agertu zitzaien, gaitz makurra, ta Bizkaia -n ta Gipuzkoa-n bereziki, ía osorik galdu zitzaizgikun. Gizonak e7e, beste aldetik, —asegaitza izan— aizkoraz eten gabe suntsitu zizkigun milloika. Eta berririk landatu gabe... Piñua etorri zan gero, Bizkaia-n berariz. «Urre berdea» deritzaigu oneri.

Doirne K. Enbeita-ren «Mendiko alaitasuna...».

Zugaitza beti, edozein dala,
osasungarria zaigu,
ikatz airea kalte zaiguna
ordegai (1) biurtzen digu;
piñu ugari etxetik urbil
landatzen baldin ba duzu,
ez izan, otoi, zalantz izpirik
biriki gaitzik eztuzu.

Gora dezadan Lekaitio-ko
Yartza-ko Adan jaun ona,
gure mendiak piñuz apaindu
zizkigun zaldun gizona,
nik ere umetan, oso errime,
ezagun izan nuena.
Txalo areni zarta ozentsu,
alaber ere esker-ona.

---

(1) Oxigenu.

Sarri esan da piñua motza
dugula, arrotz-tantaia;
litekena da, baiña ala ere,
aitor dezagun egia:
gure ingurua zugaitz gaberik
ala zugzaitez jantzia,
—illerra ala toki alaikor-
ote bizitzeko obia?

Itxusi duzu mendia billoiz
tontor, malda ezer gabe;
tengo zugaitzak, aritz, gaztaiña,
pago mordoska ta beste,
gaitzak zizkigun eraman zalui (2)
mendiai ekarriz kalte,
bazterrak utziz larru ta elkor
ezeren erruki gabe.

Metro erdi ez zugaitzik gabe
nere aitak oi zun esan,
larre-sasirik ez dugu, orde,
bear itsuki iñondikan;
dela gaztaiña, naiz dela pago,
naiz piñu zernai motatan,
guztiak eurrez dakarzkigute
euri, bero, poz aukeran.

Gure basoko aritzak ere
gaitzez ondatu zirean,
beste askotxo amil zituzten
aizkoraz jorik lurrean.
Eta bestorduz aberats aski
zitzaigun euskal larrean
axola gabe indartu zan bai
sasi-otea narean.

---

(2) Bizkor.

Nere aitak ez zuen orrela
basoak larri, tristeki,
iñolaz ere ikusi gura
ta piñua zun ipiñi;
esanak esan, gure mendiak
gaur dute onik nasaiki,
irabazia eman digute
zur ta egurrez ederki.

Ez esan beraz neri gezurrik,
piñuak ez dira motzak,
asko dituzu oso apaiñak,
goraka beren kukutzak;
azkar eta izai, ítxas-piñuak,
larizio ta alertzak,
saillean guri zero-miñazten
dizkigute, bai, biotzak.

Nere piñuak aize babesa
daukate, ta lur gizena;
oraindio ez dute gaixorik,
insignisa dut onena,
ardura aundi gabe, igartzeka,
gorantz egiten duena.
Besteak beste, auxe zait neri
guztitarik betorrena (3).

M·Unan mordo ederrak ditut
nerea dudan lurrean,
azpi-adarrak moztu nizkien
bost urteko ziranean;
orain dauzkat sail ikusgarriak,
denak taju bikaiñean:
poza dakartet, barneko poza,
igandez begiratzean.

---

(3) Ugariena.

«Urre berdea» esaten die
mendian dugun lerrari,
orrelaxe da izanik ere
tantai sendoak ugari:
egur ta zurez ogei urtetan
poztutzen du nekazari,
diruz ederki lagundurikan
baserriko etxeari.

Egia diot: etxeko lanaz
ongi dator ler-txanpona,
neretzat beintzat gezurtia da
aintzin-gibelka diona.
Pagoak eder, aritzak obe,
gure lurren jariona,
baiña jorian piñuak dakar
gure ziskura gauz ona.

ONE IL ZAIGU

*fajo geranok iltzea zor dugu. Sandia, bear bada, bestea
baiño geiago biziko da; ala ere, guztiok mundu au laga ta
besterako bidea artu bear; ez dago besterik. Gure amona,
nere ama, larogetaz urtetan gurekin, nere aurrekoen egoitz
onetan bizi izana, alzo goizez il zitzaigun. Eta gaur lurra
emon diogu. Anima tez gorputz bego atsedean betean.*

Doiñu: «Argi-azkorrian jinik...».

Begi-bizi, malgua zan
gure amonatxoa,
eztizko parra goxotan
zeukan beti aoa;